KONTROLLIARUANNE

03.09.2002 nr 2-5/02/65

Riigikontrolli arvamus Sisekaitseakadeemia 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Tallinn
2002

Sisukord

SISSEJUHATUS **4**

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD **5**

2. ARVAMUS 2001. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE KOHTA **7**

3. MUUD TÄHELEPANEKUD **15**

4. SISEKAITSEAKADEEMIA SEISUKOHAD **17**

5. RIIGIKONTROLLI KOMMENTAARID SISEKAITSEAKADEEMIA SEISUKOHTADELE **19**

SISEKAITSEAKADEEMIA VASTUSKIRI **20**

SISEMINISTEERIUMI VASTUSKIRI **23**

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris Sisekaitseakadeemia 31.12.2001 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet. Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 06.12.2001. a määrusest nr 105 "2001. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine". Riigieelarve täitmise kohta aru andmine on sätestatud 09.06.1999. a vastu võetud riigieelarve seaduse §-s 46 lg 1.

Viisime Sisekaitseakadeemia 2001. aasta majandustegevuse auditi läbi ajavahemikul 03.06.2002-28.06.2002 vastavalt Riigikontrolli 2002. aasta tööplaanile.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Urmas Peterson, töögrupis osalesid nooremaudiitorid Anneli Viirmann ja Raul Mark.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse § 47 lg 2 järgi kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruandele. Selle kohustuse täitmiseks teeb Riigikontroll auditeid vastavalt Riigikontrolli seaduse §-le 7. Riigikontrolli auditi ulatus on sätestatud Riigikontrolli seaduse §-s 6.

1.2. Auditi eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduse §-s 6 lg 2 loetletud ülesandeid, on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Sisekaitseakadeemia 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ning 2001. aasta riigieelarve täitmise aruande kohta.

Arvamust avaldades tugineme järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult asutuse omad ja võlad asutuse kohustused;
- kas varad ja kohustused tegelikult eksisteerivad;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutuste puhul;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega.

Majandustoimingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[1] auditeerimisstandarditega. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et aasta-aruanne ja riigieelarve täitmise aruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja riigieelarve täitmise aruandes esitatud näitajad, samuti analüüsisime aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtteid ja juhtkonna raamatupidamislikke hinnanguid. Leiame, et meie audit annab piisava aluse avaldada arvamust asutuse raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta.

[1] INTOSAI– International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all

1.4. Vastutus aruannete õigsuse ja nende aluseks olevate majandustehingute eest

Aruandes kajastuva informatsiooni õigsuse eest vastutavad siseminister Ain Seppik (kuni 28.01.2002 Tarmo Loodus) ja Sisekaitseakadeemia rektor Heiki Loot.

Ministri vastutus.

- Minister valvab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise ning tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle[2]
- Minister tagab sisekontrolli süsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes[3]
- Minister kontrollib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarvete täitmist ning kehtestab nimetatud riigiasutuste eelarvete täitmise kontrolli eeskirjad[4]
- Minister kinnitab oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigust[5].

Rektori vastutus.

- Rektor vastutab akadeemia rahaliste vahendite õiguspärase ja otstarbeka kasutamise eest[6]
- Rektor kinnitab asutuse raamatupidamise aastaaruande õigsust oma allkirjaga[7].

Sisekaitseakadeemia 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud rektor Heiki Loot, rahandusosakonna juhataja Heino Kroon ning pearaamatupidaja Rauno Ojanurme[8].

[2] Vabariigi Valitsuse seadus § 49, 95
[3] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[4] Riigieelarve seadus § 35 lg 2
[5] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 4 lg 3
[6] Sisekaitseakadeemia põhimäärus. Kinnitatud VV määrusega nr 125, 4.juuni 1998
[7] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 4 lg 2
[8] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 4 lg 2

2. Arvamus 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

2.1. Märkused

2.1.1. Me ei ole auditeerinud Sisekaitseakadeemia raamatupidamise aastaaruannet seisuga 31.12.2000. Kasutatud auditiprotseduurid ei võimaldanud meil saada piisavat kinnitust selle kuupäeva bilansi andmete kohta. Seisuga 31.12.2000 bilansis kajastatud summad moodustavad osa 2001. aasta 12 kuu tulemist.

2.1.2. Auditi käigus tuvastasime raamatupidamiskandeid, mille kohta meile ei antud selgitusi, samuti ei esitatud algdokumente. Esitatud õienditel summas üle 4 000 000 krooni puudusid viited kande aluseks olevatele dokumentidele ja kande tegemise põhjendus oli avamata. Sellest lähtuvalt ei ole seosed algdokumentide ja aruannete vahel jälgitavad, raamatupidamises kasutatavad protseduurid ei võimalda saada piisavat analüütilist informatsiooni kontrollivaldkondade kohta.

2.1.3. Akadeemia bilansis seisuga 31.12.2001 kajastuvad nõudena töövõtjate vastu summas 543 194 krooni detsembris 2001 välja makstud avansid. Detsembri palgakannete tegemisel ei ole avansside maksmisega arvestatud, st bilansis ei ole nimetatud summa võrra vähendatud kohustust avanssi saanud töövõtjate ees. See on vastuolus rahandusministri määrusega[9].

Seetõttu on bilansis nõuded töövõtjate vastu ja kohustused töövõtjate ees kajastatud tegelikust 543 tuhat krooni võrra suuremana.

2.1.4. Bilansis seisuga 31.12.2001 on real "Ettemaksed hankijatele" ebaõigesti kajastatud 418 301 krooni ulatuses ettemakseid, millest:

- Summas 325 907 krooni on kaubad ja teenused kätte saadud 2001 aastal. Juhime tähelepanu, et tekkepõhise arvestusprintsiibi järgi[10] tuleb tehinguid kajastada nende toimumise ajal, mistõttu pidanuks kaupade ning teenuste vastuvõtmise kuupäeval vähendama ettemaksete konto saldot ja suurendama vastavalt kas varasid või aruandeperioodi kulusid.
- Summas 92 394 krooni kajastub bilansis samaaegselt nii ettemaks kui ka võlg hankijale OÜ Krisostomus Raamatukauplus. Juhime tähelepanu, et majandustehingute kajastamisel tuleb lähtuda tehingu sisust, st. ettemaksetena on õige näidata tegelikult makstud summad ja kohustusena tegelikult saadud kauba või teenuse eest tasumata arved. 2001. aastal nimetatud ettemakset tegelikult tehtud ei olnud.

2.1.5. Akadeemia 2001. a raamatupidamise aastaaruandes on bilansiväliste varade maksumuseks näidatud 95 299 krooni, mis on 8 402 588 krooni võrra väiksem kui raamatupidamis-arvestuses.

2.1.6. Kontol 2230 “Sihtfinantseerimine” ei kajastu sisuliselt sihtfinantseerimine vaid tulud ja kulud. Konto 2230 “Sihtfinantseerimine” kreedit käibe moodustavad täiendkoolituse eest esitatud arved summas 677 899,92 krooni, mis peaks kajastuma majandustegevusest saadava tulu kontol ja deebet käibe moodustab enamasti lektoritele makstud tasu ja ART Konverentsitehnikale makstud summad, mis peaksid kajastuma aruandeperioodi kuludes summas 257 786,95 krooni. Lisaks on sihtfinantseerimise kontol teostatud majanduslikult põhjendamatuid korrigeerimiskandeid vähendades konto 2230 “Sihtfinantseerimine” saldot

[9] Rahandusministri 06.12.2001 määrus nr 105 § 16 lg 1
[10] Raamatupidamise seadus § 5 p 6

summas 602 385,86 krooni ja suurendades vastavalt assigneeringutega seotud kontode 7411 "Väljamaksmisele kuuluvad assigneeringud" saldosid summas 550 817,98 krooni ja kontode 2250 "Ülekantavad assigneeringud" summas 51 567,88 krooni

2.1.7. Välja makstud stipendiumid ja sõidukompensatsioonid kontol 7411 summas 583 056 krooni ei kajastu Sisekaitseakadeemia aastaaruande tulemiaruandes kuludena. Rahandusministri määruse[11] alusel oleks õige kajastada makstud stipendiumid ja sõidukompensatsioonid tulemiaruandes real 2.7 "Ülekanded ja toetused".

2.1.8. 31.12.2001 on tehtud raamatupidamiskanne eelneva aasta tulude korrigeerimise kohta vähendades tulemiaruandes real 1.7 "Tulude korrigeerimine" jooksva perioodi tulusid summas 1 960 035,73 ja suurendades samas bilansis kohustust riigieelarve ees. Sama summa kajastus bilansis kohustusena riigieelarve ees ka seisuga 31.12.2000 kontol 2410 "Lühiajalised kohustused riigile" algsaldos ning on jaanuaris 2001 riigieelarvesse üle kantud. Mainitud korrigeeriv kanne ei oma majanduslikku sisu, kuid suurendab kohustust riigieelarve ees 2001. a detsembris ja vähendab 2001. a tulusid. Juhime tähelepanu, et raamatupidamises kande tegemisel tuleb silmas pidada tehingu majanduslikku sisu. Seetõttu kajastub kohustus riigieelarve ees kontol 2410 "Lühiajalised kohustused riigile" vales summas.

2.1.9. Puhkusereserv 31.12.2001 seisuga kajastub bilansis ilma sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuta, seetõttu on puhkusereserv näidatud 294 tuhat krooni võrra tegelikust väikemana. See on vastuolus raamatupidamise seadusega[12], mille alusel tuleb bilansis kajastada ja kanda kuludesse kõik materiaalselt fikseeritavad teadaolevad ja potentsiaalsed kohustused ja kulud.

2.1.10. Sisekaitseakadeemias kajastatakse muid majandustegevuse tulusid osaliselt kulude taastamisena kokku ligikaudu 1,5 mln krooni ulatuses. Samas näidatakse tulu kontode deebetis jooksva perioodi kulusid ja kohustuste vähendamist. (Näiteks, kontol 3131 "Koolituse tulu" deebetis kajastub kokku summas 328 tuhat krooni)

Eksitud on Raamatupidamise seaduse[13] vastu, mille kohaselt on keelatud teha varade ja kohustuste vahelist ning tulude ja kulude vahelist saldeerimist. Seetõttu ei kajasta Sisekaitseakadeemia aruanne õiget ja õiglast infot asutuse tegevuse kohta.

2.1.11. Kontol 5899 "Muud ostetud teenused" kajastub Politseikooli poolt osutatud teenuste eest kuludena 532 821,00 krooni, tegelik kulu, st 2001. a reaalselt Politseikoolilt saadud teenuseid on aga ainult 262 378,00 krooni, ülejäänud summa 270 443,00 krooni on Sisekaitseakadeemia kajastanud ettemaksuarvete alusel jooksva perioodi kuludes ning ettemakse on bilansis nimetatud summas kajastamata.

2.1.12. Sisekaitseakadeemia on paljudel juhtudel eksinud Raamatupidamise seaduse[14] tekkepõhise arvestusprintsiibi rakendamise vastu ja Rahandusministri määruse[15] vastu, mille kohaselt kajastatakse majandustehingud siis, kui need on toimunud. Pistelise kontrolli tulemusena leidsime järgmised puudused:

2.1.12.1. Tekkepõhiselt on 2001. aastal arvele võtmata kohustused 2001. a tekkinud kulude eest, mille maksetähtaeg oli jaanuaris 2002. Suuremad kajastamata kohustused on järgmised:

- Eesti Gaas AS - 168 470,00 krooni arve nr 121513 alusel;
- F- Elekter AS - 107 279,13 krooni arve nr E120027 alusel;
- Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutus - 27 159,14 krooni arve 0112-0406 alusel.

[11] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 §35 lg7
[12] Raamatupidamise seadus § 35
[13] Raamatupidamise seadus § 25
[14] Raamatupidamise seadus §5 lg 6
[15] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 6

2.1.12.2. Sisekaitseakadeemia poolt AS Tepso-le 2002. a jaanuaris esitatud arved 2001. aastal osutatud teenuste eest ei kajastu 31.12.2001 bilansis nõuetena, kokku summas 12 200,95 krooni.

2.1.12.3. Sisekaitseakadeemia bilansis seisuga 31.12.2001 ei kajastu viitlaekumistena 2001. a eest laekumata intressitulud eelarvevälistelt arveldusarvetelt summas 3 485,27 krooni ning samas summas ei kajastu ka kohustust riigieelarve ees.

2.1.12.4. 2001. aastal 2002. a kulude eest tasutud summad ei ole kajastatud ettemakstud tulevaste perioodide kuluna, vaid on kantud aruandeperioodi, st 2001. aasta kuludesse, nt:

- perioodika 2002. a tellimused summas 57 189,00 krooni;
- raamatukauplus Krisostomus OÜ – 27 229,00 krooni arve nr 2012378;
- Kirilind OÜ – 27 220,00 krooni tellimuse nr 5093 alusel.

2.1.12.5. 2002 . a jaanuaris väljamaksmisele kuuluvad stipendiumid summas 41 400,00 krooni ja sõidusoodustused summas 10 949,65 krooni detsembri eest ei kajastu bilansis seisuga 31.12.2001 kohustusena ega 2001. a tulemiaruandes kuluna.

2.1.13. Annetatud kapital seisuga 31.12.2001 moodustab 100 485,20 krooni. Juhime tähelepanu, et Rahandusministri määrusega[16] muudeti annetatud kapitali arvestuspõhimõtteid. Annetatud kapitalina arvestatakse ainult teistelt omanikelt (va riik) tasuta saadud põhivara. Põhivara, mis saadakse teistelt riigiasutustelt arvestatakse kapitali kirjel. Seetõttu oleks tulnud bilansikirjed inventeerida ja ümberhinnata nii, et annetatud kapitali kirjel kajastuks ainult teistelt omanikelt tasuta saadud põhivarad.

2.1.14. Sisekaitseakadeemia on 2001. aastal saanud Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnalt Tallinnas toetust 1 320 536 krooni, mida kasutati FBI õppeklassi renoveerimiseks ja sisustuse soetamiseks. Asutus on näidanud raha laekumist konto 3030 “Tulu sihtfinantseerimisest” kreeditis ja teostatud renoveerimistööd sama konto deebetis summas 1 578 535 krooni, kusjuures renoveeritud on suurema summa eest, kui raha laekus ning nö. kahjumi võrra on aastalõpus tehtud korrigeerimiskandega vähendatud kohustust riigieelarve ees summas 249 496 krooni.

Vastavalt rahandusministri määrusele tuleks auditooriumi renoveerimine ja sisustus võtta arvele põhivarana ning kajastada pikaajalise sihtfinantseerimisena.

2.1.15. Pikaajalise sihtfinantseerimise ja põhivarana tuleks kajastada ka Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnalt Tallinnas saadud vahenditest soetatud auditooriumi sisustus - 16 739,76 krooni eest AS Thulema’lt soetatud mööbel.

2.1.16. Sisekaitseakadeemia bilansis seisuga 31.12.2001 kajastus vara, mis tegelikult ei kuulunud asutusele- AS Koopiakeskuselt soetatud paljundusmasin Aficio 4508, soetusmaksumusega 169 900 krooni, on võetud arvele 24.12.2001. a. Nimetatud kuupäeval vara reaalselt Sisekaitseakadeemiale üle ei olnud antud. Vara saadi 22.02.2002. a, millal AS-ga Koopiakeskus sõlmiti ka vara üleandmise-vastuvõtmise akt. Lähtudes tekkepõhisest arvestusprintsiibist pidanuks vara arvele võtma 22.02.2002. a ning 31.12.2001 bilansis kajastama nimetatud summa ettemaksena materiaalse põhivara eest.

2.1.17. Põhivara bilansist väljakandmisel ei lähtuta Rahandusministri määrusest[17] näidatud raamatupidamiskannetest. Sellest tulenevalt on põhivara kulum ja muud tegevuskulud tulemiaruandes valesti kajastatud - põhivara kulum peaks olema väiksem ja muud tegevuskulud peaks olema suurem ligikaudu 574,7 tuhat krooni võrra.

---

[16] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 31 lg 3
[17] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 §2 lg 14

2.1.18. Sisekaitseakadeemia ei ole oma 2001. a tegevusaruandes kajastanud järgmisi Rahandusministri määruses[18] sätestatud punkte:

- Asutuse püstitatud eesmärgid ning prioriteedid aruandeaastal;
- Hinnang püstitatud eesmärkide täitmisele;
- Püstitatud eesmärgid ja prioriteedid järgmiseks eelarveaastaks ning selleks planeeritud vahendid.

2.2. Riigikontrolli arvamus

- **Arvestades auditi ulatust ning välja arvatud käesoleva kontrolliaruande punktides 2.1.1 kuni 2.1.18 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, on Sisekaitseakadeemia raamatupidamise aastaaruanne seisuga 31.12.2001, mis näitab Sisekaitseakadeemia 2001. aasta tulemiks kahjumit 1 873 957 ja bilansimahuks 31.12.2001. a seisuga 44 231 880 krooni, olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 06.12.2001. a määrusega nr 105 "2001. a raamatupidamise aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".**

- **2001. a riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Sisekaitseakadeemia 2001. aasta kassakuludeks 43 428 717 krooni, on olulises osas kooskõlas riigieelarve seadusega[19] ja 2001. aasta riigieelarvega[20].**

2.3. Raamatupidamisarvestust puudutavad tähelepanekud, mis aastaaruande õigsust ei mõjuta summade ebaolulisuse tõttu

Aruande kohta märkust tegemata juhime Siseministeeriumi ning Sisekaitseakadeemia juhtkonna tähelepanu järgmistele asjaoludele:

2.3.1 Sisekaitseakadeemia raamatupidamise sise-eeskirjad[21] ei ole täielikult kooskõlas kehtiva eelarveliste asutuste raamatupidamist reguleeriva seadusandlusega ja mõningases osas ei vasta akadeemias kasutusel oleva raamatupidamise korraldusega. Oleme arvamusel, et asutuse raamatupidamise sise-eeskirju tuleks täiendada järgmiselt:

- kuidas dokumenteeritakse koheselt kasutusele võetavate materjalide sissetulek ja väljaminek;
- põhivara soetusväärtuse suurendamise ja vähendamise kord;
- immateriaalse põhivara amortisatsiooninormid;
- lisades erinevate üksuste (s.h. söökla, meditsiinikeskus, trükised) materjalide liikumise ning arvestuse täpne kord;
- aruandvate isikute majanduskuludeks avansside kulude dokumenteerimise, esitamise ning jääkide tagastamise kord;

[18] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 65
[19] Riigieelarve seadus 9.6.1999
[20] Rahandusministri 06.12.2002 määrus nr 105
[21] Eesti Riigikaitse Akadeemia kantsleri poolt 18.05.1998. a kinnitatud raamatupidamise sise-eeskirjad

- eelarveväliselt teostatavate kulude dokumenteerimise korraldus, omatulu arvelevõtmise, realiseerimise või asutuse tarbeks kasutamise dokumenteerimise korraldus;
- isikud, kellel on õigus alla kirjutada eelarvekulude ja omatulude täitmise rahalistele dokumentidele, kellel õigus eelarve täitmise või omatulu kuludokumente kinnitada;
- varade, rahaliste vahendite, arvelduste ja teiste bilansiväärtuste ning bilansiväliste varade osas inventeerimise sagedused ja tähtajad, millistel juhtudel viiakse läbi erakordseid inventuure;
- inventuuride läbiviimise kord, tulemuste vormistamise ja võrdlemise ning selgunud puudu- ja ülejääkide arvelevõtmise ja kinnitamise kord;
- raamatupidamisregistrite osas tuua väljundite loetelu, millised trükitakse välja arvutist ja kui sageli.

Märkuse raamatupidamise sise-eeskirja puuduste kohta on teinud ka Siseministeeriumi sisekontrolli osakond 19.05.2000 kontrolliaktis "Sisekaitseakadeemia finantstegevuse ja raamatupidamise arvestuse kontrollimine". Vaatamata sellele, ei ole raamatupidamise sise-eeskirjadesse tehtud nimetatud kontrolliakti põhjal ühtegi täiendust.

2.3.2 Bilansikirjel 15.1 "Kohustused töötajatele" näidatud puhkusereserv on kajastatud saldeeritult: tegelik puhkusekohustus moodustab 878 670 krooni ja puhkusetasude ettemaks 18 981 krooni. Tuginedes heale raamatupidamistavale oleme arvamusel, et nõuded ja kohustused tuleb kajastada bilansis eraldi, kuid lähtuvalt konservatiivsuse printsiibist, st nende realiseerumise tõenäosusest. Seega, kui bilansipäevaks välja maksmata puhkusetasud tuleb tulevikus maksta kindlasti, siis nõue ettemakstud puhkuse eest võib mitte realiseeruda. Oleme arvamusel, et bilansis tuleb kajastada ainult bilansipäevaks töötajatele maksmata puhkusekohustused.

2.3.3 Sisekaitseakadeemia bilansis seisuga 31.12.2001 ei ole kajastatud asutusele kuuluvat pangakontot 10052032090000 Ühispangas, mille saldo oli bilansipäeval 2 205 krooni. Vastavalt rahandusministri määrusele tuleb aastaaruande koostamisel inventeerida majandusüksuse varad ja kohustused.

2.3.4 Sisekaitseakadeemias ei ole 2001. a läbiviidud kassainventuure. Tulenevalt Sisekaitseakadeemia raamatupidamise sise-eeskirjadest[22] tuleb kassainventuurid läbi viia kord kolme kuu jooksul. 28.juunil 2002. läbi viidud kassa inventuuri käigus kontrolliti 27.juuni 2002. kassaraamatus kajastatud saldot, tuvastati puudujääk 4 549,50 krooni, mille tulemusena ei saa olla kindel, et bilansis seisuga 31.12.2001 kajastuv inventeerimata kassajääk oli õige.

2.3.5 Ostjatele esitatud nõudeid summas 394 736 krooni seisuga 31.12.2001 ei ole saldokinnitustega võrreldud, eksitud on rahandusministri määruse[23] vastu, mille kohaselt tuleb bilansipäeva seisuga inventeerida kõik raamatupidamises arvelolevad ettemaksed, nõuded ja kohustused. Inventeerimata jätmine seab kahtluse alla esitatud aruande õigsuse.

2.3.6 Sisekaitseakadeemia ei ole hinnanud bilansis kajastuvaid nõudeid lähtudes laekumise tõenäosusest. Eksitud on rahandusministri määruse vastu, mille kohaselt tuleb nõudeid hinnata lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest ning nõuded, mille laekumine on ebatõenäoline tuleb kanda kuludesse, meie hinnangul kokku summas 16 304 krooni:

Eesti Avaliku Halduse Instituut	08.05.2001. a	10 106 krooni
Tene Rajaste	31.12.1998. a	2 784 krooni
Taivo Piits	31.12.1999. a	2 769 krooni
Jaan Huik	23.05.2001. a	645 krooni

[22] Sisekaitseakadeemia raamatupidamise sise-eeskirjad p 12
[23] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 7 lg 2

2.3.7 Sisekaitseakadeemia kajastab nõuete aruandes nõuded ühe ostja vastu koos, st kuupäev ja summa ei kajasta tegelikku nõude vanust ja summat. Nt, nõuete aruandes kontol 1450 kajastub nõue FBI vastu summas 86 580 kuupäevaga 31.12.2001 tegelikult koosneb nõue kahest arvest järgmiselt: arve nr. 92 03.05.2001 summas 31 380 ja arve nr. 335 23.11.2001 summas 55 200 Eksitud on Rahandusministri määruse[24] vastu, mille kohaselt tuleb kõik nõuded ja viitlaekumised kajastada nõuete aruandes ükshaaval kontode kasvavas järjekorras

2.3.8 Paljude põhivarade vastuvõtmise kohta puuduvad vastuvõtmise aktid, põhivara võetakse arvele ostuarvel näidatud kuupäevaga, mis ei pruugi kokku langeda vara tegeliku asutusse jõudmise kuupäevaga. Olulisematest 2001. aastal soetatud põhivaradest puudus vara vastuvõtmise akt järgmistel varadel:

- Dokumendikaamera ELMO HV-5500XG – soetusmaksumusega 45 052 krooni;
- Hüdraulika õppestend – soetusmaksumusega 37 996 krooni;
- Internetiserver Novator – soetusmaksumusega 34 985 krooni;
- Compaq Presario 705EA – soetusmaksumusega 32 900 krooni.

Tekkepõhise arvestuse pidamiseks on varade üleandmise-vastuvõtmise akti sõlmimine oluline

2.3.9 Aastalõpu korrigeerimiskanded kontolt “Muud majandustegevuse tulud” kontole “Kohustus riigieelarve ees” sisaldavad muuhulgas ka sisekäibest tekkivat tulu nt. publikatsioonid ja trükised kokku summas 43 613,00 krooni, millest 4 800,00 krooni on makstud kirjastusele riigikassast. Kohustus riigieelarve ees peaks olema seega 38 813,00 krooni võrra väiksem. Bilansis on nõuetest ja kohustusest asutusesisesed vastastikuseid arveldused elimineeritud, kuid tuludest –kuludest mitte . Eksitud Raamatupidamise seaduse[25] kasutatud tulu ja kulu mõiste kasutamise vastu ehk tulud on aruandeperioodi sissetulekud, millega kaasneb varade suurenemine või kohustuse vähenemine ja kulud on tulu tekkimiseks vajalikud väljaminekud aruandeperioodi jooksul, millega kaasneb varade vähenemine või kohustuste suurenemine.

2.3.10 Maksukohustused pearaamatus ei ühti kohustuste aruandes kajastatuga:

- Üksikisiku tulumaks on kajastatud pearaamatus summas 271 244 krooni kuid kohustuste aruandes summas 68 689 krooni;
- Sotsiaalmaks on kajastatud pearaamatus summas 391 734 krooni kuid kohustuste aruandes summas 594 289 krooni.

Kontrollimise käigus tuvastasime, et õigeks tuleks lugeda pearaamatu saldod.

2.3.11 Pearaamatusaldod seisuga 31.12.2001. aasta ei ühti Maksuameti andmetega, kuna osaliselt ei kajastu Maksuameti andmetel tasutud maksukohustus pearaamatus maksukohustuse vähenemisena, vaid nt sihtfinantseerimise konto 2230 deebetis ja koolituse tulude 3131 konto deebetis. Seega Sisekaitseakadeemia raamatupidamise andmetel on üksikisiku tulumaksu kohustus ja sotsiaalmaksu (väjla arvatud erisoodustuselt) kohustus Maksuameti ees vastavalt 31 951 krooni ja 27 977 krooni suurem kui Maksuameti andmetel . Erinevused raamatupidamise ja Maksuameti andmete vahel on tingitud majandusliku sisuta kannete tegemisest

2.3.12 Töötuskindlustusmaksu kohustusena kajastub bilansis seisuga 31.12.2001 jaanuaris 2002 tasumisele kuuluvalt 2001. a detsembris arvestatud töötasult kinni peetud töötuskindlustus-

[24] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 45
[25] Raamatupidamise seadus § 3 lg 4 ja lg 5

makse osa, kohustuse ja kuludena ei kajastu asutuse poolt arvestatav kulu 0,5% summas 5 449 krooni. Eksitud on Töötuskindlustuse seaduse[26] vastu, mis sätestab töötuskindlustuse määra.

2.3.13 Bilansis kajastuvat võlga töövõtjate ees kontol "Deponendid" summas 34 314 krooni võib pidada aegunud kreditoorseks võlgnevuseks, kuna enamus kajastuvatest kohustustest pärineb 1999. aastast, lubamatu on saldode inventeerimata jätmine ja bilansis selgitamata kohustuste kajastamine. Nimetatud kohustuse vähendamisele ei ole Sisekaitseakadeemias piisavat tähelepanu pööratud.

2.3.14 Bilansis kajastuv kohustus töövõtjate ees kontol 2921 "Palk" summas 1 647 550 krooni ei ole võrreldav detsembri kuu palgaarvestuse tulemusena tekkiva kohustusega, mis osaliselt on p. 2.1.3 toodud põhjusel.

2.3.15 Erisoodustuse makse ei ole arvestatud ega tasutud kõikidelt maksustamisele kuuluvatelt kuludelt, nt Riigikassa andmebaasi andmetel on õppelaene 2001. a tasutud 32 195 krooni, kuid maksud on arvestatud ainult 15 725 kroonilt õppelaenude tasumiselt. Seega on arvestamata 16 470 kroonilt erisoodustuse tulumaksu 5 787 krooni ja sotsiaalmaksu 7 345 krooni. Nimetatud veaga võib kaasneda risk Maksuameti trahvide ja viiviste näol.

2.3.16 Raamatupidamislausendite vormistamine algdokumentidel ei vasta raamatupidamise seaduses[27] kehtestatud nõuetele: paljudel alg- või koonddokumendil vormistatud lausenditel puudusid registreerimise järjekorranumbrid, debiteeritavad ja krediteeritavad kontod ning osaliselt isegi tehinguväärtus, koonddokumendil toodud summa sisu kohta ei olnud võimalik paljudel juhtudel täpsemaid seletusi saada.

2.3.17 Me ei saa pidada piisavaks Sisekaitseakadeemia laost materjalide kuluks kandmise meetodit, nt toiduaineid on kantud kuludesse üks kord aastas detsembris raamatupidamisõiendi alusel summas 2 782 100 krooni, Sisekaitseakadeemia sise-eeskirja p. 2 kohaselt tuleb igal aruandekuul vormistada sissetulekud ja väljaminekud käibeandmikes ning tuua välja saldo uue kuu esimeseks päevaks.

2.3.18 Eksitud on Kohtuekspertiisi ja Kriminalistika Keskuselt tööde üleandmise-vastuvõtmise akti kajastamisega raamatupidamises. Kohtuekspertiisi ja Kriminalistika Keskus annab üle ja Sisekaitseakadeemia võtab vastu Kohtuekspertiisi ja Kriminalistika Keskuse kasutada olevates ruumides (Kase 61) teostatud remonttöid summas 92 796 krooni, kuid Sisekaitseakadeemia kajastab oma raamatupidamises remonttööde kulukontol 5180 ainult summa 72 745 krooni. Viimati mainitud summas tasaarveldati Kohtuekspertiisi ja Kriminalistika Keskuse kommunaalmaksete võlgnevust Sisekaitseakadeemia ees. Seega raamatupidamises on kajastamata aktiga vastu võetud remonttöid summas 20 051 krooni, samuti ei kajastu raamatupidamisarvestuses kommunaalmaksete eest saadud tulud. Selline saldeerimine ei ole raamatupidamise seaduse kohaselt lubatud.

2.3.19 Sisekaitseakadeemia kassa väljamineku orderid ei ole korrektselt täidetud. Orderil ei näidata, kes on raha saaja, millise isikut tõendava dokumendi alusel on raha saaja isik tuvastatud ning millal raha on vastu võetud, samuti puudub raha saaja kinnitus- allkiri. Meie poolt kontrollitud osas olid olulisemad mittenõuetekohaselt täidetud kassa väljamineku orderid järgmised:

- Kassa väljamineku order nr 4-2 summas 30 285,00 krooni;
- Kassa väljamineku order nr 4-3 summas 12 000,00 krooni;
- Kassa väljamineku order nr 2-9 summas 6 998,00 krooni.

[26] Töötuskindlustuse seadus § 52 lg 6
[27] Raamatupidamise seadus § 11

2.3.20 Varude inventuuri läbi viimise dokumendid ei ole korrektselt täidetud. Inventeerimislehtedel puuduvad tegeliku koguse andmed

2.3.21 Sisekaitseakadeemia vara ei ole märgistatud inventari numbritega, raskendab arvestust ja inventuuride läbiviimist.

2.4. Ettepanekud

2.4.1 Viia raamatupidamisarvestus vastavusse raamatupidamisseaduses ja rahandusministri määruses sätestatud nõuetega.

2.4.2 Raamatupidamisregistrites kannete kajastamisel lähtuda eelkõige tehingu majanduslikust sisust silmas pidades mõju varadele, kohustustele, omakapitalile, tuludele ja kuludele.

2.4.3 Viia asutuse raamatupidamise sise-eeskirjad vastavusse Rahandusministri määruses sätestatud nõuetele ning täiendada raamatupidamise sise-eeskirju punktis 2.3.1 viidatud puuduste osas

2.4.4 Korrigeerida annetatud kapitali kontot nii, et seal kajastuks ainult väljastpoolt riigisektorit tasuta saadud põhivarade jääkmaksumus.

2.4.5 Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnalt saadud toetuse eest teostatud auditooriumi renoveerimine ja soetatud sisustus võtta arvele põhivarana ning kajastada pikaajalise sihtfinantseerimisena.

2.4.6 Põhivara bilansist väljakandmisel lähtuda Rahandusministri määruses[28] näidatud kannetest.

2.4.7 Märgistada asutuse inventar inventari numbritega, mis hõlbustab kontrolli asutuse varade üle ning lihtsustab inventuuride läbi viimist.

[28] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 14

3. Muud tähelepanekud

3.1. Olulisemad tähelepanekud

Sisekaitseakadeemia majandustehingute õiguspärasuse ning finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta üldhinnangut andmata toome välja järgmised olulisemad tähelepanekud:

3.1.1 Kokku on Sisekaitseakadeemia eelarvevälistele pangakontodele 2001. aastal laekunud eelarvesse kandmisele kuuluvaid summasid ligikaudu 1 934,5 tuhat krooni. Sellest eelarvesse on aasta jooksul kantud 610,4 tuhat krooni, kusjuures laekunud summade arvelt on tehtud enne eelarvesse kandmist väljamakseid kulude eest summas 922,4 tuhat krooni. Bilansipäeva seisuga oli eelarvevälistel arveldusarvetel vahendeid 499,6 tuhat krooni. Majandustegevusest laekuvate tulude eelarvesse mittekandmine ja nende arvelt kulutuste tegemine enne eelarvesse kandmist on vastuolus Rahandusministri määrusega[29]. Eelarveväliste pangakontode kaudu tehtud väljamaksed kulude eest taastatakse eelarvevahendite arvelt. Kokku on 2001. aastal eelarvevälistele pangakontodele eelarvest makstud 193,2 tuhat krooni enamasti töötasude maksmiseks. Me ei saa seda pidada õigeks, kuna kassalise teenindamise eeskirja[30] kohaselt teostatakse riigieelarvest väljamakseid ainult Riigikassa kontsernikontode kaudu.

3.1.2 Asutusel oli üheksa 2001. aastal kehtivat tööandja eluruumi rendilepingut, millest kaheksa on sõlmitud Alvari 35 korterite välja rentimiseks ning üks Sõpruse pst 222 korteri välja rentimiseks. Sõlmitud rendilepingute punkt 3 alusel on rentnik kohustatud tasuma eluruumi ning selles oleva mööbli ja seadmete kasutamise eest kulude taastamise hüvitist, mis Alvari 35 korterite puhul on 50 krooni kuus ja Sõpruse pst 222 korteri puhul on 234 krooni kuus. Sisekaitseakadeemia 2001. aastal üürilistelt nimetatud hüvitise kohta nõuet ei ole esitanud mistõttu on riigil jäänud saamata tulu 7 608,00 krooni.

3.1.3 Sisekaitseakadeemia ei ole kandnud käsijaamade MPA System komplekti soetusmaksumusega 119 210,00 krooni riigivara registrisse, see on vastuolus Rahandusministri määrusega[31].

3.1.4 Riigikassa andmete põhjal kontrollisime hankijatele tehtud väljamakseid, mis ületasid riigihanke seaduses toodud piirmäärasid[32]. Leidsime, et aasta jooksul osteti riigihanke piirmäära ületades kaupu või teenuseid järgmistelt hankijatelt:

- Shell Eestilt AS 349 205,04 kütus
- OÜ Maurum 126 102,14 Sisekaitseakadeemiat tutvustava filmi tootmine

Oleme arvamusel, et nimetatud hankijate puhul oleks enne kauba või teenuse ostmist tulnud korraldada riigihankekonkurss.

3.1.5 Mitmel juhul oli lisatasu nõutavast tulemuslikuma töö eest ettenähtud juba ametisse nimetamise käskkirjas nt. U.Paali vanglaametnikuks nimetamise käskkirja p. 5 näeb ette maksta lisatasu nõutavamast tulemuslikuma töö eest 2 170,00 krooni kuus. Riigikontroll ei pea selliselt määratud lisatasusid põhjendatuks.

3.1.6 Sisekaitseakadeemias esinesid järgmise sisuga töölepingu tingimuste muutused: “Kui rektor H.Loodi tööleping lõppeb tähtaja möödumise tõttu, on töötajal õigus lõpetada oma tööleping akadeemiaga nelja kuu jooksul rektori töölepingu lõppemise päevast arvates ja töötajale

[29] Rahandusministri 01.03.2001. a määrus nr 27 § 20
[30] Rahandusministri 17.11.2001. a määrus nr 91 ja enne seda kehtinud 23.12.1999. a määrus nr 110
[31] Rahandusministri 18.05.2000. a määrus nr 44 § 2 lg 12 p 4
[32] Riigihangete seadus § 4 (perioodil 01.01-31.03.2001) ja § 2 lg 7 (perioodil 01.04-31.12.2001)

makstakse hüvitust nelja kuu keskmise palga ulatuses". Oleme seisukohal, et sellise lepingutingimuse puhul on tegemist põhjendamatu eelarvevahendite kulutamisega. 10-st meie poolt kontrollitud töölepingust olid mainitud sisuga lepingud sõlmitud : A.Johannson'iga, E.Limbach'iga.

3.1.7 Akadeemia ei ole kinni pidanud raamatupidamise sise-eeskirjades sätestatud korrast[33], mis kehtestab kassa jäägi suuruse päeva lõpuks ning sularaha kassas hoidmise aja. Sise-eeskirjade kohaselt tohib eelarvelises kassas kassa jääk päeva lõpuks olla 10 000,00 krooni ning teistes kassades 20 000,00 krooni. Meie poolt läbi viidud kontrolli tulemusel avastasime kassa jäägi limiidi ületamised, millest suuremad olid:

- Eelarvelise kassa 13.11.2001. a kassa jääk oli 58 999,00 krooni;
- Eelarvelise kassa 22.06.2001. a kassa jääk oli 44 083,55 krooni;
- Eelarvelise kassa 21.06.2001. a kassa jääk oli 43 369,55 krooni;
- Kaugõppe kassa 26.03.2001. a kassa jääk oli 36 518,00 krooni;
- Kaugõppe kassa 22.03.2001. a kassa jääk oli 32 518,00 krooni;
- Kaugõppe kassa 27.02.2001. a kassa jääk oli 30 092,00 krooni.

3.2. Ettepanekud

3.2.1 Vastavalt p. 3.1.1 tehtud tähelepanekutele tuleb tulud kanda riigieelarvesse lähtudes rahandusministri 01.03.2001 määruses nr 27 kehtestatud "Seadusega "2001. aasta riigieelarve"" kavandatud tulude ja muude eelarvevahendite riigieelarvesse kandmise korrast" ja väljamaksete tegemisel kassalise teenindamise eeskirjas[34] sätestatud nõuetest, mille kohaselt teostatakse riigieelarvest väljamakseid ainult Riigikassa kontsernikontode kaudu.

3.2.2 Vastavalt p.3.1.2 tehtud tähelepanekust soovitame Sisekaitseakadeemial lähtuda sõlmitud tööandja eluruumi rendilepingutest, et tagada kooskõla riigivaraseaduse §-ga 7.

3.2.3 Vastavalt p.3.1.4 tehtud tähelepanekutele soovitame tulevikus lähtuda riigihangete seaduse § 2 lg 7-s kaupadele, teenustele ja muudele soetustele kehtestatud piirmääradest ning vajadusel viia läbi riigihankekonkursid

[33] Sisekaitseakadeemia raamatupidamise sise-eeskirjad p12
[34] Rahandusministri 17.11.2001. a määrus nr 91 ja enne seda kehtinud 23.12.1999. a määrus nr 110

4. Sisekaitseakadeemia seisukohad

Sisekaitseakadeemia rektor Heiki Loot on käesolevas aruandes toodud seisukohti ja ettepanekuid kommenteerinud järgmiselt:[35]

- Nõustumine tähelepanekuga 2.1.2. edaspidi välditakse nimetatud puudusi raamatupidamisõiendite täpsema vormistamisega.

- Tähelepanekutes 2.1.6. ja 2.1.7. kirjeldatud kanded nõuavad Sisekaitseakadeemia poolt täiendavat analüüsi, kuna on teostatud selleaegse rahandusosakonna juhataja hr. H. Krooni poolt. Peale tema lahkumist ametist ei olnud võimalik leida õiendit teostatud kannete kohta, mistõttu on raske tõestada kannete põhjendatust.

- Nõustumine tähelepanekuga 2.1.9. lisades, et eksimus on tingitud pingelisest töögraafikust ja edaspidi pööratakse rohkem tähelepanu aruande täpsuse mitmekordsele kontrollimisele.

- Nõustumine tähelepanekutega 2.1.4, 2.1.11, 2.1.12, 2.1.16, edaspidi jälgitakse rangelt tekkepõhise arvestusprintsiibi rakendamist..

- Mitte nõustumine tähelepanekuga 2.1.13. kuna annetatud kapital on arvele võetud täpselt vastavalt Sisekaitseakadeemiale teistelt asutustelt saadetud teatistele. Annetatud kapitali teistsuguse arvelevõtmise korral oleks probleemne Sisekaitseakadeemia aastaaruande aktsepteerimine Siseministeeriumi poolt, kuna esitatud andmed poleks kattunud teiste asutustega.

- Nõustumine tähelepanekuga 2.3.1., uued raamatupidamise sise-eeskirjad on koostamisel ja kinnitatakse septembris 2002.

- Tähelepanekus 2.3.3. nimetatud bilansis kajastamata pangakonto kohta saadi informatsiooni peale raamatupidamise aastaaruande esitamist, edaspidi tegeletakse kindlasti veel selle arveldusarve selgitamisega ja kajastatakse ka aastaaruandes.

- Tähelepanekus 2.3.4 toodud kassa puudujäägi osas on vastutus pearaamatupidajal, kes on nõus summa hüvitama. Kassa kontrollimisel mais 2002 puudujääki ei olnud

- Nõustumine tähelepanekuga 2.3.10, õigeks tuleb lugeda pearaamatu saldod.

- Nõustumine tähelepanekutega 2.3.11 kuni 2.3.15, teostatakse inventuurid ning viiakse vastavusse aruandluse ja seadustega. Tähelepanekute 2.3.16 ja 2.3.19 osas jälgitakse edaspidi igati algdokumendi korrektsust ja vastavust nõuetele.

- Tähelepaneku 3.1.4 kohta on toodud põhjendused riigihangete mittekorraldamise kohta.

- Tähelepaneku 3.1.5 põhjenduseks on praktika, et inimese hind on tööjõuturul kõrgem, kui võimalus talle maksta. Samas oodatakse paremat tööd ja ollakse kindlad, et see nii ka kujuneb.

- Tähelepanekus 3.1.6 kajastatud töölepingu tingimuse põhjenduseks on kõrghariduses kujunenud tava, et uue rektori ametisse astumisel kujuneb ka oma meeskond. Seega on tegemist prorektoritele kindlustunde loomisega.

Sisekaitseakadeemia poolt ettepanekute rakendamiseks kavandatavad abinõud:

- Kontrollakti eelnõus kajastatud ettepanekud on aktsepteeritavad ja kindlasti täitmiseks.

[35] Sisekaitseakadeemia vastuse täistekst on esitatud käesoleva kontrolliaruande lisas vt lk 20-22

- Alates 2002. aasta mai kuust töötab rahandusosakonna juhatajana T. Ojasalu, kes on tööplaanis ette näinud vastavad ülesanded akadeemia finantsarvestuse ja –juhtimise täiustamiseks ja arendamiseks.

- Ees on muudatused rahandusosakonna koosseisus, ülesannete jaotuses ja töökorralduses.

- Teostame vastavad analüüsid, inventuurid jms., et 2002. a aastaaruandes oleksid kontrollakti eelnõus toodud puudused likvideeritud.

- Käesolevaks hetkeks on akadeemia soetanud uue raamatupidamisprogramm “TRESOOR”, mis võimaldab finantsarvestuse korraldamist kaasaegsel tasemel .

- Septembris 2002 kinnitatakse uued raamatupidamise sise-eeskirjad

Siseminister Ain Seppik ja kantsler Märt Kraft on käesolevas aruandes toodud seisukohti ja ettepanekuid kommenteerinud järgmiselt[36]:

- Siseministeerium on tutvusime esitatud kontrollaruande eelnõuga. Riigikontrolli märkused on asjakohased ja esitatud ettepanekud aktsepteeritavad. Eriarvamused aruannetele esitas Sisekaitseakadeemia Riigikontrollile ise.

- Ministeerium palub Riigikontrolli lõppotsuse tegemisel arvestada, et kontrollitud asutus on tänaseks juba paljud kontrollaruannetes toodud märkused ja vead ise parandanud.

- Siseministeerium peab vajalikuks, lisaks Riigikontrolli ettepanekute arvestamisel viia läbi Sisekaitseakadeemias 2002.a. aastaaruande auditeerimine 2003. aasta I kvartalis.

[36] Siseministeeriumi vastuse täistekst on esitatud käesoleva kontrolliaruande lisas, vt lk 23

5. Riigikontrolli kommentaarid Sisekaitseakadeemia seisukohtadele

- Tähelepanek 2.1.13- juhime tähelepanu, et Rahandusministri määrus[37], millega muudeti annetatud kapitali arvestuspõhimõtteid, võeti vastu alles aruandeperioodi lõpus. Sellest tulenevalt on arusaadav, et aruande perioodil esitasid vara üleandvad asutused teatisi vanast arvestuskorrast lähtuvalt. Uuele arvestuskorrale üleminekuks oleksid pidanud kõik riigiasutused inventeerima ja ümberhindama bilansikirjed nii, et annetatud kapitali kirjel kajastuks ainult teistelt omanikelt tasuta saadud põhivarad.

- Tähelepanek 3.1.4 – me ei saa pidada auditeeritava põhjendust kütuse ostmiseks riigihanke läbi viimata jätmise kohta piisavaks, kuna riigihangete seaduse[38] kohaselt tuleb riigihange läbi viia asja ostmise või teenuse tellimise korral mille eeldatav maksumus aasta arvestuses koos käibemaksuga on üle 100 000 krooni.

- Tähelepanek 3.1.5- Mööname, et riigiteenistujate palgasüsteem on aegunud. Sellele vaatamata on Vabariigi Valitsuse 10.01.2001 määruses nr 8 kinnitatud palgamäärad kohustuslikud kõigi avalike teenistujate tasustamisel ning tulemuspalga maksmise juhend sätestab, et tulemuspalka saab maksta vaid töötaja töötulemuste objektiivsete hindamistulemuste alusel. Seetõttu ei saa me nõustuda auditeeritava seisukohaga, et lisatasu nõutavast tulemuslikuma töö eest makstakse avansina põhjendusel, et kehtestatud palgaastmed on madalamad konkreetse isiku palgasoovist.

- Tähelepanek 3.1.6- me ei saa pidada auditeeritava seisukohta põhjendatuks, kuna avaliku teenistuse seadus[39] kehtestab piisavad tagatised töötajale juhuks kui uus tippjuht ei soovi teda oma meeskonda.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[37] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 31 lg 3
[38] Riigihangete seaduse § 2 lg 7 p.1
[39] Avaliku teenistuse seaduse § 131

SISEKAITSEAKADEEMIA

Pr Kaie Karniol
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 24.07.2002 nr 2-7.1-FA/02/1270

Meie 07.08.2002 nr 2500-15/931-2

Kontrollaruande eelnõu

Austatud pr Karniol

Käesolevaga teatame Teile, et oleme tutvunud Riigikontrolli poolt ettevalmistatud kontrolliaruande eelnõuga "Riigikontrolli arvamus Sisekaitseakadeemia 2001.aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta". Oleme põhjalikult tutvunud tehtud märkuste, tähelepanekute ja ettepanekutega ning kindlasti arvestame neid edaspidises töös.

Selgitused Riigikontrolli poolt välja toodud märkustele, tähelepanekutele ja ettepanekutele:

1. Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu punktis 2.1.2. välja toodud puudused raamatupidamisõienditel on õiged ja on edaspidises tegevuses täiesti välditavad. Nõustume Riigikontrolli arvamusega, et antud puudused raskendavad analüütilise informatsiooni saamist ettevõtte raamatupidamise kohta ning õiendite täpsema vormistamisega on edaspidi võimalik puudused kõrvaldada.

2. Kontrolliaruande eelnõu punktides 2.1.6. ja 2.1.7. kajastatud kanded kontodel 2230 "Sihtfinantseerimine", 2250 "Ülekantavad assigneeringud" ja 7411 "Väljamaksmisele kuuluvad assigneeringud" on teostatud vastavalt selleaegse rahandusosakonna juhataja hr. H. Krooni suunistele ja otseselt hr. H. Krooni poolt. Kahjuks polnud peale tema lahkumist Sisekaitseakadeemia rahandusosakonna juhataja kohalt võimalik leida õiendit teostatud kannete kohta, mistõttu on raske tõestada antud kannete põhjendatust ja nõuab meie poolt täiendavat analüüsi.

3. Punktis 2.1.9. on eksikombel aruandes kajastatud puhkusereserv ilma sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuta, mistõttu pole bilansis kajastatud kõik teadaolevad ja potentsiaalsed kohustused. Tegemist on eksimusega, mis tingitud pingelisest töögraafikust, edaspidi tuleb rohkem tähelepanu pöörata sarnaste eksimuste vältimisele ja aruande täpsuse mitmekordsele kontrollimisele.

4. Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõus (punktid 2.1.4, 2.1.11, 2.1.12, 2.1.16) välja toodud eksimused tekkepõhise arvestusprintsiibi vastu on enamasti tingitud harjumusest toimida kassapõhise arvestuse kohaselt, mis kahtlemata ei ole õige ja mida edaspidi rangelt jälgime.

5. Märkuste osas ei nõustuks kontrollakti eelnõu punktis 2.1.13. välja toodud annetatud kapitali arvestuspõhimõttega, sest et annetatud kapital on arvele võetud täpselt vastavalt meile teistelt asutustelt saadetud teatistele. Annetatud kapitali teistsugune arvelevõtmine oleks probleemne meie aastaaruande aktsepteerimine Siseministeeriumi poolt, kuna esitatud andmed poleks kattunud teiste asutustega.

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 09.08.2002 2-7.1-FA/02/1270-4

Kase 61
12012 Tallinn
EE

telefon (0) 696 5644
faks (0) 696 5343
e-post: yld@sisekaitse.ee

reg. k. 70004465
10002036153003 Eesti Ühispank
http://www.sisekaitse.ee

6. Vastuseks kontrolliaruande punktile 2.3.1., mis toob välja puudused Sisekaitseakadeemia raamatupidamise sise-eeskirjades, kinnitame, et oleme teadlikud esinevatest puudustest ning seoses sellega tegeletakse sise-eeskirjade muudatuste väljatöötamisega. Uute raamatupidamise sise-eeskirjade vastuvõtmine on edasi lükkunud seoses rahandusosakonna juhataja vahetumisega. Kindlasti arvestame uute sise-eeskirjade koostamisel ka antud kontrolliaruande eelnõus soovitatud täienduste ja parandustega.

7. Punktis 2.3.3. nimetatud bilansis kajastamata pangakonto kohta saime informatsiooni ajal, mil raamatupidamise aastaaruanne oli juba esitatud ning seoses sellega esitatud aruandes antud pangakonto saldo ei kajastu. Antud konto on pärit Sotsiaalpangast ning arve avaja oli Eesti Riigikaitse Akadeemia (eelarveväline konto ja numbriks 141063). Sealt on ta üle tulnud ilma dokumentideta ning jäägiga 1738.19 EEK Põhja-Eesti Panka (kontonumbriks sai 0123438763). Alates sellest ajast pole kontol tehinguid tehtud ning raha on arvelduskontol intressi kogunud. Väljavõtet, mis kontol toimus Sotsiaalpangas, on Eest Ühispanga väitel võimatu saada ja PEP-i ja EÜP liitmise tulemusel on konto nüüd Eesti Ühispangas. Tegeleme kindlasti veel selle arve selgitamisega ja kajastame seda ka aastaaruandes.

8. Kassa osas oli viimane kontroll mais 2002, siis puudujääki ei olnud. Kontrollakti eelnõu punkti 2.3.4 toodud puudujäägi osas on vastutus pearaamatupidajal, kes on nõus summa hüvitama.

9. Eelnõu punktis 2.3.10. on välja toodud vead kohustuste aruandes. Kinnitame, et õigeks tuleb lugeda pearaamatu saldod.

10. Kontrollaruande eelnõu punktides alates 2.3.11 kuni punkti 2.3.15 teostame inventuuri ning viime vastavusse aruandluse ja seadustega. Samuti jälgime edaspidi igati algdokumendi korrektsust ja vastavust nõuetele(eelnõu punktid 2.3.16 ja 2.3.19).

11. Riigihanke seadusest tuleneva piirmäära ületamine (punkt 3.1.4):
    - Sell Eesti As on endine AS EK, kellega on meil kehtiv leping nr. 692 alates 22.10.1993.aastast .

    - OÜ Maurum sõlmitud esmane leping videofilmi valmistamiseks oli maksumusega 84037,50 krooni ja vastavad tööd ka teostati. Sellele lisandusid aga täiendavad tööd (lisavõtted ja muudatused olemasolevas videofilmis), mis täiendavalt läksid maksma 38618,04 krooni. Kokku seepärast OÜ Maurum tasutud 122655,54 krooni.

12. Eelnõu punktis 3.1.5 kajastatud U. Paali tasu tulemuslikkuse eest on tõepoolest avansina antud, kuid põhjenduseks on üldlevinud praktika, et inimese hind on tööjõuturul kõrgem, kui meil võimalus maksta. Samas me ootame paremat tööd ja oleme selles kindlad, et see nii ka kujuneb.

13. Eenõu punktis 3.1.6 kajastatud töölepingu tingimus on seotud kõrghariduses kujunenud tavaga, et uue rektori ametisse astumisel kujuneb ka oma meeskond. Seega on tegemist prorektoritele kindlustunde loomisega.

Kokkuvõtteks ettepanekute rakendamiseks kavandatavad abinõud:

- Kontrollakti eelnõus kajastatud ettepanekud on aktsepteeritavad ja kindlasti täitmiseks.

- Alates 2002. aasta mai kuust töötab rahandusosakonna juhatajana T. Ojasalu, kes on tööplaanis ette näinud vastavad ülesanded akadeemia finantsarvestuse ja –juhtimise täiustamiseks ja arendamiseks.
- Ees on muudatused rahandusosakonna koosseisus, ülesannete jaotuses ja töökorralduses.
- Teostame vastavad analüüsid, inventuurid jms., et 2002. a aastaaruandes oleksid kontrollakti eelnõus toodud puudused likvideeritud.
- Käesolevaks hetkeks on akadeemia soetanud uue raamatupidamisprogramm "TRESOOR", mis võimaldab finantsarvestuse korraldamist kaasaegsel tasemel .
- Septembris 2002 kinnitatakse uued raamatupidamise sise-eeskirjad.

Austusega

Heiki Loot
Rektor

Tiia Ojasalu 696 5635
e-post: tiia.ojasalu@sisekaitse.ee

SISEMINISTEERIUM

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

Teie 02.08.2002 nr.2-7.1-FA/02/1296
02.08.2002 nr.2-7.1-FA/02/1303
24.07.2002 nr 2-7.1-FA/02/1270
Meie 30.08.2002 nr.4.1.-5-2/ 7751,7753

Riigikontroll
Narva mnt. 11a
15013
Tallinn

Vastus kontrollaruannete eelnõudele

Austatud pr Karniol

Tutvusime esitatud kontrollaruannete eelnõudega Sisekaitseakadeemia, Politseiameti ja Päästeameti kohta.
Riigikontrolli märkused on asjakohased ja esitatud ettepanekud aktsepteeritavad.
Eriarvamused aruannetele esitasid meie ametid Riigikontrollile ise.
Palume Riigikontrolli lõppotsuse tegemisel arvestada, et kontrollitud asutused on tänaseks juba paljud kontrollaruannetes toodud märkused ja vead ise parandanud.
Siseministeerium peab vajalikuks, lisaks Teie ettepanekute arvestamisele:

1. teostada Sisekaitseakadeemias 2002.a. aastaaruande auditeerimist, kuivõrd nii meie kui Teie poolt teostatud auditid näitavad tõsiseid puudujääke Sisekaitseakadeemia finantsarvestuses ja viitavad olulistele riskidele finantsjuhtimises. Kavandame vastava finantsauditi teostamise 2003.a. I kvartalisse.
2. teostada 2003.a. eelnimetatud põhjustel ja koostöös Politseiametiga finantsaudit Ida-Viru Politseiprefektuuris.
3. kontrollida teenistusrelvade arvelevõtmist, nende maha kandmist ja hoidmist Harju Politseiprefektuuris.
4. Päästeameti sisekontrollisüsteemide analüüsimine ja asutuse riskide hindamine teostatakse meie tööplaani kohaselt käesoleva aasta IV kvartalis.

Täname Riigikontrolli finantsauditi osakonda tehtud töö eest, olles veendumusel, et koostöös Riigikontrolli, Siseministeeriumi ja meie asutuste sisemiste kontrollsüsteemidega vigade tõenäosus väheneb ja töö muutub tulemuslikumaks.

Jätkuvat koostööd soovides

Ain Seppik
Minister

Märt Kraft
Kantsler

A.Schmidt 612 5026

SB 015556

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 30.08.02 Reg nr 2-7.4-FA/02/1303-2

Pikk 61
15065 TALLINN
Reg. kood 70000562

Telefon (0) 612 5007
Telefon (0) 612 5008
Faks (0) 612 5087
E-post sisemin@sisemin.gov.ee

Konto 10002052565002
Eesti Ühispank
Kood 401